Farsund kommune

PLAN FOR IDRETT OG FYSISK AKTIVITET

2022-2029

Vedtatt av kommunestyret 16.12.2021

Siste revisjon vedtatt xx.xx.2026

Badehuset,
en skikkelig perle.

Innholdsfortegnelse

Innledning.....4
1. Visjon og hovedmål.....5
2. Bakgrunn og formål.....5
3. Resultatvurdering fra forrige periode 2018-21.....6
4. Overordnede føringer.....7
5. Utviklingstrekk og utfordringer.....8
6. Plantemaer og tilltak.....9
Prioritering av tilltak.....10
6.1. Idrett.....11
6.2. Friluftsliv.....14
6.3. Nærmiljø.....20
6.4. Felles plantemaer.....23
7. Handlingsplan med prioriterte spillemiddeltiltak.....27

Innledning

Plan for Idrett, friluftsliv og nærmiljøanlegg gjelder for perioden 2018-21.
Revisjon av planen er en prioritert planoppgave i kommunens planstrategi 2020-23.

Planrevisjonen ble igangsatt i mars 2021. Oppstart av planarbeidet ble behandlet i Levekårsutvalget 3/3 og i kommunestyret 18/3-21. Den videre planprosessen har omfattet:

- Invitasjon til innspill ble kunngjort på kommunens hjemmeside og på Facebook 19/3-21 og i Lister24 den 23/3-21, samt ved brev til lag og foreninger, skoler, barnehager og kommunale råd. Det kom inn 19 innspill. Alle innspillene er medtatt i planen.

- Planarbeidet ble organisert med Levekårsutvalget som politisk styringsgruppe, en tverrfaglig prosjektgruppe og 2 referansegrupper, en for idrett og en for friluftsliv og nærmiljøanlegg.

  - Styringsgruppa er ansvarlig planutvalg og vedtar høringsforslaget, behandler innkomne uttalelser og innstiller til kommunestyret om ny plan.
    Utvalget har også deltatt i planutarbeidelsen gjennom dialogmøter.

  - Prosjektgruppa er satt sammen av deltakere fra helse, teknisk, oppvekst og kultur. Gruppa har hatt en sentral rolle i planutarbeidelsen

  - Referansegruppene har bestått av representanter fra Farsund Idrettsråd, Farsund og Lista idrettsklubb, Lister friluftsråd, Lista Fyr AS og kommunen.

    Referansegruppene har bidratt med lokalkunnskap og deltatt i planutarbeidelsen gjennom dialogmøter.

Enhet for kultur og idrett

1. Visjon og hovedmål

Planrevisjonen er forankret i kommuneplanens samfunnsdel 2018-30 og visjonen:

Fristende, nyskapende – best på natur og det gode liv

Revisjonen bygger på plan for idrett, friluftsliv og nærmiljøanlegg 2018-21.
Visjonen i denne planen «Flest mulig i aktivitet lengst mulig» er endret til: **Alle i aktivitet**

Å stimulere til fysisk aktivitet er den viktigste helsefremmende og forebyggende oppgaven for kommunen. Økt fysisk aktivitet bidrar til bedre fysisk og psykisk helse hos kommunens innbyggere, bedre livskvalitet og mindre behov for helsehjelp.
Hovedmålet er omformulert i tråd med dette, og Folkehelse er lagt til grunn som den viktigste føringen for planrevisjonen.

Hovedmålet er å sikre god livskvalitet og folkehelse for kommunens innbyggere gjennom varierte tilbud som inspirerer til fysisk og sosial aktivitet.

2. Bakgrunn og formål

Kommunal plan for idrett, friluftsliv og nærmiljøanlegg er en temaplan og skal være et redskap for å nå kommunens mål innen nevnte områder. For å være berettiget til spillemidler må anleggene være registrert i en politisk vedtatt plan. Planen vil også være et grunnlag for kommunale prioriteringer i planperioden.

Formålet med planarbeidet er å oppdatere planen 2018-21 i forhold til nye behov og utfordringer

Planen skal bidra til:
- målstyrt utbygging av anlegg og tilrettelegging av områder for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv
- være grunnlag og bakgrunnsdokumentasjon for søknader om spillemidler til nærmiljøanlegg og idretts- og friluftslivsanlegg
- samordning og koordinering innen idrett, friluftsliv, skole og barnehage
- sikre arealer for lek, friluftsliv og idrett
- sette fokus på relevante problemstillinger innen feltet
- bedre muligheter for finansiering av anlegg, aktivitet og arealer
- best mulig å tilrettelegge for drift og vedlikehold
- sette fokus på kommunens eget ansvar for funksjonell og riktig areal- og anleggsutnyttelse.

I forbindelse med planrevisjonen er navnet på planen endret til: Plan for Idrett og fysisk aktivitet, og planperioden er forlenget til 8 år (2022-29). Tiltakslistene (kapittel 6) og handlingsplanen (kapittel 7) revideres årlig.
Planen inneholder prioriterte tiltak for nærmeste 4- årsperiode, og uprioriterte tiltak som kan løftes frem og prioriteres i forbindelse med de årlige revisjonene.
Oversikt over eksisterende anlegg for idrett og fysisk aktivitet i Farsund kommune finnes på https://www.anleggsregisteret.no/finn-anlegg/. Anleggslisten skal oppdateres årlig.

3. Resultatvurdering fra forrige periode 2018-21

I denne planperioden har det skjedd en videreutvikling av Alcoa miljøpark. Det er bygget terreng-sykkelbane, korthullsbane for golf og en bane for frisbeegolf. Det er nedsatt en administrativ gruppe som arbeider med videreutvikling av miljøparken i samarbeid med idrettsrådet.

Det pågår planlegging av et nytt servicebygg og rasteplass på Huseby, tennisklubben planlegger ny tennishall i Lauervik og sykkelklubben planlegger Pump-track i Alcoaparken.

På Farsund barneskole er uteområdet oppgradert med lekeapparater og basketbane

På Farsund ungdomsskole er det anlagt en tuftepark og ballbanen er oppgradert.

I Vanse er Selvågparken videreutviklet med bla. bocciabaner (petanquebaner) og en større oppgradering av eksisterende anlegg. Kajakklubben planlegger nytt klubbhus/servicebygg med lager på Høyland.

På Vanse barneskole er deler av uteområdet oppgradert med lekeapparater

På Borhaug er ballbingen rehabilitert.

Samarbeidet mellom idretten og kommunen er styrket. Kommunen har forskuttert spillemidler til idrettsanlegg og det har vært gratis leie av kommunale bygg og anlegg for lokale idrettslag. Det har vært lagt til rette for økt bruk av idrettsanleggene på dagtid gjennom utleie til treningsleirer, helserelatert rehabilitering og «åpen hall» tilbud i skoleferier. Det har også vært samarbeidet om ulike idrettstilbud til barn og unge. Her er behov for mer samarbeid.

I tillegg til den organiserte idretten, er også kommunens treningssentre er en del av aktivitetstilbudet i kommunen.

Innenfor friluftslivet er arbeidet med å anlegge en kyststi fra Varnes til Loshavn, og en sammenhengende tursykkelvei langs hele Lista utenom trafikkert vei (VitaVelo) videreført i denne planperioden, og det er anlagt nye parkeringsplasser og rasteplasser. Flere turløyper er etablert og/eller forbedret. Stigruppa (frivillige stiryddere) gjør en fantastisk jobb. Her er det behov for mer oppfølging av de frivillige og prioritering av strekningsvis stirydding.

Dagsturhytta er et felles prosjekt for hele Agder med en planlagt hytte i hver kommune. Kommunestyret har vedtatt at Farsund kommune skal delta i dette prosjektet.

I forbindelse med Skjærgårdsparken er det etablert en dagsturhytte med mulighet for overnatting sammen med toalett på Varnes (Svendsvika), samt turvei og bryggeanlegg i Røssevika.

Det planlegges å oppgradere eksisterende bygg på Langøy og Ullerøy til kystledhytter. Videre planlegges det ny brygge og toalett på Torsteinsodden i Loshavn.

Kommunen har et omfattende samarbeid med Lister Friluftsråd både som rådgiver for kommunen, og om ulike friluftstiltak, bla. turkart og turaktiviteter, turforslag, friluftsskoler og tilrettelegging og drift av Laundal naturskoleområde. Kommunen støtter driften av friluftsrådet med årlige budsjettmidler.

BUA er en nyetablert utlånssentral som administreres gjennom Farsund Frivillighetssentral.
BUA tilbyr lån av utstyr til sport og friluftsliv for alle årstider, og kan med det bidra til visjonen «Alle i aktivitet». BUA samarbeider også med andre om å legge til rette for fysiske aktiviteter der utstyret kan brukes. Utlånssentralen er i en oppbyggingsfase og trenger midler til å sikre fremtidig drift.

4. Overordnede føringer

De overordnede føringene for planarbeidet fremgår av kommunal planstrategi 2020-23 (side 5-11)

https://www.farsund.kommune.no/getfile.php/4821664.2678.skkizkn7ikukws/Kommunal+planstrategi+20 20-2023+Kommunestyrets+vedtatte.pdf

I tillegg har følgende dokumenter inngått i grunnlagsmaterialet for planen:

- Sammen om aktive liv - Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-29 (Helse- og omsorgsdepartementet) https://www.regjeringen.no/contentassets/43934b653c924ed7816fa16cd1e8e523/handlings-planfor- fysisk-aktivitet-2020.pdf
- Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014-2020 (Vest-Agder) https://agderfk.no/_f/p1/i9887e9b6-ae16-4b13-a485-346700cfcdaa/regional-plan-for-idrettfriluftsliv-og-fysisk-2014-2020_vest-agder.pdf

5. Utviklingstrekk og utfordringer

Planen har folkehelse som den viktigste føringen. Folkehelseinstituttets Folkehelseprofil og Folkehelse-oversikten for Farsund tegner et bilde av folkehelsetilstanden i kommunen.

Folkehelseprofil 2021 for Farsund https: //www.fhi.no/hn/folkehelse/folkehelseprofil/ har fysisk aktivitet som tema. Den viser at ungdommen i Farsund er mindre fysisk aktive enn både Agder under ett og landet som helhet, se tabell 2 (Ungdata) og tabell 3 (vernepliktige 17-åringer). Med unntak av Ungdata og Vernepliktverket er det lite data om fysisk aktivitet på kommunenivå. Dersom man legger nasjonale tall til grunn, er det bare 32% i aldersgruppen 20-85 år som oppfyller Helsedirektoratets minimums-anbefalinger om fysisk aktivitet. Blant barn er situasjonen bedre, men aktiviteten synker raskt med alderen.

I kommunens Folkehelseoversikt 2020, se https://www.farsund.kommune.no/oversikt-over-helsetils-tand-ifarsund.551897.no.html er det gjort en kartlegging og vurdering av folkehelsetilstanden i kommunen. De viktigste helserelaterte utfordringene i oversikten er:

- Andelen varige uføre i aldersgruppen 18-29 år er økende i Farsund
- Psykisk helse hos barn og unge
- Overvekt og fedme, særlig blant barn og unge
- Rus blant ungdom (Ungdataundersøkelsen)

Oversikten viser at de største helseutfordringene er å finne blant barn og unge. Her vil fysisk aktivitet være et av flere virkemiddel til å forbedre helsetilstanden hos disse gruppene.

I 2020 og 2021 har pandemien ført til at store deler av idretten har vært stengt ned, mens uteaktivitetene har økt. Idretten sliter med å opprettholde deltakelsen. Dette er også en nasjonale trend uavhengig av pandemien. I rapporten «Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet» (2017) av Gunnar Breivik (Norges idrettshøgskole) og Kolbjørn Rafoss (Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet), kommer det frem at deltakelsen i lagidrett synker jevnt og trutt, og at bruken av idrettshaller og arenaer går samme veien. Vi har en tendens i samfunnet i retning av individualisme og selvrealisering, så folk ordner opp selv. Så har vi fått et fokus på familie, hvor folk vil bruke tiden sammen med barna sine, folk bruker parker utmarksarealer, stier, veier lysløyper; det er kanskje den viktigste arenaen sier rapporten. Dersom denne trenden fortsetter, vil det bli en utfordring å opprettholde deltakelsen i den organiserte idretten.

I Farsund kommune viser slitasjen på uteanleggene at bruken av disse har økt betydelig siste år. Det rapporteres om at friluftslivsaktivitetene har økt betraktelig. Mye av dette skyldes nok pandemien. Det er nå viktig å opprettholde og bygge videre på de gode vanene, og mulighetene er nå tilstede for å opprettholde og kanskje også øke friluftslivsaktivitetene.

Egenorganisert aktivitet er en økende tendens, og det er behov for å legge til rette for dette. Her kan Tverga, ressurssenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge, bidra med veiledning. Tvergas visjon er å skape mer moro der du er. På hjemmeside https://tverga.no/ finnes kunnskap og informasjon for å realisere idéer og prosjekter. Tverga tilbyr også gratis rådgivning.

6. Plantemaer og tiltak

Planen er inndelt i 3 hovedtemaer; idrett, friluftsliv og nærmiljøanlegg med tilhørende undertemaer.

Plantemainndelingen er vist nedenfor. Målene for de 3 hovedtemaene bygger opp under planvisjonen: «Alle i aktivitet». For å få dette til må deltakelsen i idretten øke, og flere må bli aktive i naturen og nærmiljøet.

Visjon: **Alle i aktivitet**

Målet er å sikre god livskvalitet og folkehelse for kommunens innbyggere gjennom varierte tilbud som inspirerer til fysisk og sosial aktivitet.

Idrett

Mål: Deltakelsen i idretten har økt

Plantemaer Idrett:
1. Idrettsaktiviteter
2. Idrettsanlegg
3. Holdningsskapende arbeid

Friluftsliv

Mål: Flere er aktive i naturen

Plantemaer Friluftsliv:
1. Friluftsaktiviteter (sjø- og land)
2. Turstier og turveier (inkl. sykling)
3. Serviceanlegg
4. Forvaltning av friluftsområder
5. Informasjon

Nærmiljø

Mål: Flere er aktive i nærmiljøet

Plantemaer Nærmiljø:
1. Nærmiljøanlegg
2. Skolene
3. Sentrene
4. Nærmiljøaktiviteter

Felles plantemaer: 1. Økonomi. 2. Arealforvaltning.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) omfatter de tiltakene i gjeldende plan som ikke er gjennomført (noen tiltak er endret/omformulert), og forslag til nye tiltak. Nye tiltak omfatter innspill til planarbeidet og forslag til nye tiltak fra levekårsutvalget, prosjektgruppa og referansegruppene.

Plangrunnlaget er vist under de enkelte plantemaene nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst. De uprioriterte tiltakene kan løftes frem og prioriteres i forbindelse med de årlige prioriteringene. Flere av de uprioriterte tiltakene vil også være innspill til plantiltakene:

- Arealdisponeringsplan for Alcoa miljøpark
- Sti- og løypeplan for friluftslivets ferdselsårer
- Plan for parkeringsplasser til turstier og utfartsmål
- Prosjektplanen for Skjærgårdsparken (revisjon)
- Planer for nærmiljøanlegg og aktiviteter i sentrene Farsund, Vanse og Borhaug
- Forvaltningsplaner for offentlige friluftsområder (revisjon)
- Grønnstrukturplan for tettstedene
- Plan for finansiering
- Vedlikeholdsplaner for anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Prioritering av tiltak

Planen løfter frem fysisk aktivitet for alle, jf. planvisjonen. Friluftslivet er for alle, og nærmiljøet er en viktig arena for fysisk aktivitet for de fleste befolkningsgrupper. En sterkere satsing på friluftsliv og nærmiljø vil derfor være en god strategi i forhold til planvisjonen. I forhold til utfordringsbildet i Folkehelseoversikten må også barn og unge prioriteres.

Planen inneholder prioriterte tiltak for nærmeste 4-årsperiode, og uprioriterte tiltak som kan løftes frem og prioriteres i forbindelse med de årlige revisjonene av tiltakslistene. De prioriterte tiltakene som er tilskuddsberettiget for Spillemidler fremgår av en egen handlingsplan, se kapittel 7.

Tiltakene er prioritert ut fra forventet måloppnåelse. Folkehelse er lagt til grunn som den viktigste føringen for planrevisjonen. Det innebærer et særlig fokus på at de som er lite aktive kan bli litt mer aktive (at flere kan oppfylle Helsedirektoratets minimumsanbefalinger til fysisk aktivitet, se tabell 1 og figur 1 nedenfor). Samtidig må det legges til rette for at de som er aktive forblir aktive.

Tabell 1. Anbefalinger om fysisk aktivitet (kortversjon) (Helsedirektoratet, 2014).

Barn og unge	Voksne og eldre
Redusere stillesitting.	Redusere stillesitting.
I gjennomsnitt minst 60 minutter moderat til hard fysisk aktivitet per dag i løpet av uka. Det meste av denne fysiske aktiviteten bør være kondisjonsrettet.	Minimum 150 minutter med moderat intensitet eller minimum 75 minutter med høy intensitet per uke, eller en kombinasjon av moderat og høy intensitet som gir tilsvarende volum.
Tre ganger i uka med høy intensitet, inkludert aktiviteter som gir økt muskelstyrke og styrker skjelettet.	Øvelser som gir økt muskelstyrke til store muskelgrupper bør utføres to eller flere dager i uka. Eldre personer med nedsatt mobilitet og personer som er ustø, anbefales å gjøre balanseøvelser og styrketrening tre eller flere dager i uka.

Figur 1. Andel som oppfyller minimumsanbefalingene om fysisk aktivitet, fordelt etter kjønn.

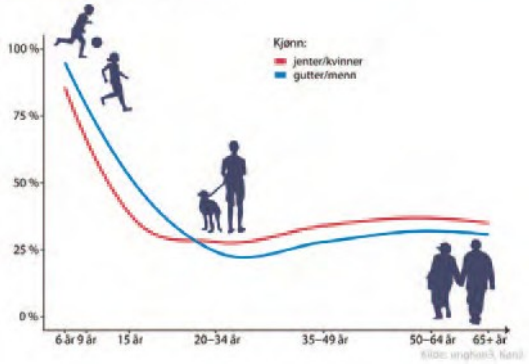

Prioriteringen har også hensyntatt de temaene som levekårsutvalget har ønsket vektlagt:

- Nærmiljøanlegg og sambruksmuligheter med enkelte lekeplasser
- Alcoa folkepark (miljøpark)
- Finansieringskilder
- Ungdom

6.1. Idrett

Mål: Deltakelsen i idretten har økt

Idrett er en kilde til glede, begeistring og sosialt fellesskap for mange i Farsund kommune. Idretten er også en viktig integreringsarena, og sentral i arbeidet med folkehelse. Kommunen er godt dekket med idrettsanlegg, men deltakelsen i idretten synkende. Hvordan få flere til å ta i bruk de mulighetene som finnes, og hvilke nye anlegg eller aktiviteter vil kunne øke deltakelsen?

6.1.1. Idrettsaktiviteter

I kommunen er det en rekke ulike idrettstilbud. Farsund idrettsråd har 19 medlemsklubber med tilbud om mer enn 20 sportsgrener. Til sammen er 2956 medlemmer av klubbene ved utgangen av 2020, se oversikten nedenfor. Det utgjør ca. 30 % av kommunens innbyggere (9645 pr. 01.01.21). Medlemstallet har gått noe tilbake (3201 ved utgangen av 2016).

Noe av nedgangen skyldes nok pandemien. I tillegg har Farsund, Lista og Borhaug idrettslag slått seg sammen til Farsund og Lista idrettsklubb (FLIK) i denne perioden. Dette kan ha bidratt noe til nedgangen i medlemstallet siden noen har vært medlem i mer enn en klubb.

Planen har som mål å øke deltakelsen i idretten.

Som det fremgår av tabellen på neste side skjer det et stort frafall blant ungdommen innen organisert idrett fra 12-13 års alderen, og dette er en utfordring.

		Kvinner						Menn						Sum
		0-5	6-12	13-19	20-25	26-	Sum	0-5	6-12	13-19	20-25	26-	Sum	
IR4206	**Farsund Idrettsråd (19/19)**	**63**	**500**	**285**	**42**	**362**	**1252**	**46**	**507**	**250**	**79**	**822**	**1704**	**2956**
KL10030036	Farsund Atletklubb*	0	0	0	1	5	6	0	0	3	4	22	29	35
KL10030033	Farsund Bobcats Rugby League*	0	1	0	0	6	7	0	21	2	3	6	32	39
KL10030039	Farsund Functional Fitnessklubb*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
KL10030005	Farsund Kajakklubb*	1	4	4	3	15	27	2	3	6	3	30	44	71
KL10030037	Farsund Luftsportsklubb*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	18	18
KL10030038	Farsund og Lista Idrettsklubb	49	286	174	30	174	713	26	295	155	46	368	890	1603
KL10030006	Farsund Pistolklubb*	0	10	0	0	0	10	0	0	0	0	97	97	107
KL10030018	Farsund Seilforening*	0	0	5	1	10	16	1	2	4	2	25	34	50
KL10030007	Farsund Svømmeklubb*	0	63	10	0	35	108	0	84	19	4	22	129	237
KL10030035	Farsund Sykleklubb*	0	1	1	2	19	23	0	1	1	0	41	43	66
KL10030008	Farsund Tennisklubb*	0	5	11	5	24	45	0	6	8	10	40	64	109
KL10030009	Farsund Turnforening*	11	92	23	0	5	131	15	26	15	0	4	60	191
KL10030010	Farsund Undervannsklubb*	0	4	21	0	1	26	0	17	0	0	28	45	71
KL10030034	Lista Bølgerytterforening	2	3	5	0	10	20	0	5	6	0	14	25	45
KL10030032	Lista Flyklubb*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	24	25	25
KL10030012	Lista Karateklubb*	0	1	2	0	19	22	0	20	14	2	23	59	81
KL10030030	Lista Ride Og Kjøreklubb*	0	18	16	0	24	58	2	3	2	0	5	12	70
KL10030014	Lista Trialklubb*	0	0	1	0	8	9	0	11	15	4	22	52	61
KL10030015	Spind Idrettsforening	0	12	12	0	7	31	0	13	0	0	32	45	76
Farsund Idrettsråd (19/19)		**63**	**500**	**285**	**42**	**362**	**1252**	**46**	**507**	**250**	**79**	**822**	**1704**	**2956**

Kursiv = nedlagt | Rød = ikke rapportert | * = særidrettslag

Tiltak som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor.
Prioriterte tiltak med fet tekst.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Flere lavterskel idrettstilbud på tvers av generasjonene	Idrettsrådet
2 Vann- og sjøsportaktiviteter for barn og unge	Idrettsrådet
3 Flere aktivitetstilbud på dagtid i Alcoahallen	Kommunen
Organiserte og uorganiserte aktivitetstilbud for ungdom utenom skoletiden (åpne skolenes gymsaler og idrettshallene)	
Aktivitetskoordinator og inspirator for ungdom	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.1.2. Idrettsanlegg

Farsund kommune er godt utbygd med idrettsanlegg. I anleggsregisteret er det registrert 165 eksisterende anlegg, se https://www.anleggsregisteret.no/finnanlegg/. I tillegg til idrettsanlegg er også friluftsanlegg, nærmiljøanlegg og enkelte grendehus medregnet.

De fleste anleggene eies av kommunen. KOSTRA-tall viser at netto driftsutgifter til idrett i prosent av kommunens totale driftsutgifter for 2020 var ca. 30% større i Farsund sammenlignet med landet som helhet (hhv 1,9% og 1,4%). Det er 2 hovedområder for idrettsanlegg i kommunen, Farsund (Alcoa miljøpark) og Vanse (Listahallen/Vanse stadion). Alcoa miljøpark er på 154 da, og her er det store muligheter for videreutvikling og etablering av nye anlegg. Utarbeidelse av en arealdisponeringsplan for Alcoa miljøpark er medtatt som et prioritert tiltak i planen.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst. De tiltakene som er prioritert for spillemiddelsøknader fremgår av kapittel 7

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Kajakkhus (klubbhus) ved Prestvannet	Farsund Kajakklubb
2 Båthus ved Prestvannet	Farsund Kajakklubb
3 Flytebrygge ved Prestvannet	Farsund Kajakklubb
4 Leirduebane på Knivsland	Farsund og Lyngdal Jeger- og Fiskerforening
5 Rehabilitering av kunstgressbanen på Sævik	Spind IF
6 Rehabilitering av lysanlegget på Sævik	Spind IF
7 Rehabilitering av kunstgressbanen i Vanse	Kommunen
8 Idrettens basishall i Vanse	Kommunen
9 Rehabilitering/vedlikehold av gressbanen på Vanse stadion	Kommunen
10 Ny kunstgressbane på gammel gressbane i Alcoa Miljøpark	Kommunen
Videreutvikle Alcoa Miljøpark (arealdisposisjonsplan)	Kommunen
Erstatte gummigranulat på kunstgressbaner	
Rehabilitering/nytt toppdekket på friidrettsbanen i Vanse	
Streetbasket i Alcoaparken	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.1.3. Holdningsskapende arbeid

Farsund er en MOT-kommune. MOT kan være en ressurs i forhold til idrettsklubbene. Holdningsskapende og forebyggende arbeid, samt antidopingarbeid, er viktig innen idretten.

Ledere og utøvere bør bevisstgjøres sitt ansvar som forbilder, og bidra til å skape sunne holdninger hos barn og unge. Skolen har etter «Opplæringsloven» fått et utvidet ansvar i forhold til mobbing. Det er viktig at idrettslagene har god dialog med skole dersom de oppdager mobbing eller trakassering på trening. Trenere må være beviste på trenerrollen og hvor viktige de er i møte med barn og unge. Dette gjelder i forhold til laguttak trening og gjennomføring og hvordan de behandler barn og unge.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
Idretten skal være mobbe-, volds- og overgrepsfri	Idrettsrådet
Idretten skal være en rusforebyggende og inkluderende arena	Idrettsrådet
Mer kursing av trenere i barneidretten	Idrettsrådet

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.2. Friluftsliv

Mål: Flere er aktive i naturen

Kommuneplanen 2018-2030 sier at Farsund kommune skal være best på natur. Farsund kommune har, sammen med Lister friluftsråd og andre organisasjoner, gjennomført en betydelig satsing på friluftsliv de siste årene. Tilrettelegging for friluftsliv er en viktig oppgave for kommunen.

Kommunen har rike muligheter for friluftsliv. Hvordan kan dette utvikles slik at flere blir mer fysisk aktive i naturen?

6.2.1. Friluftsaktiviteter (sjø- og land)

Med organiserte friluftsaktiviteter ønsker kommunen å stimulere til at flere blir aktive i naturen. Utfordringsbildet peker på et særlig behov for å stimulere de som er lite fysisk aktive (ikke oppfyller Helsedirektoratets minimumsanbefalinger om fysisk aktivitet) og barn og unge.

Planen har som mål å opprettholde og bygge videre på de gode vanene som ble skapt under pandemien slik at flere blir aktive i naturen.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
Postkassetrim og elektronisk turregistering	Lister Friluftsråd
Arrangere minst en friluftsskole hver sommer	Lister Friluftsråd
Øke friluftsaktiviteten gjennom lavterskelturer (til fots og på sykkel) og lavterskelaktiviteter	Lister Friluftsråd
Skolene tar i bruk naturen som læringsarena	
Turorientering	
Turpadling	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.2.2. Turstier og turveier (inkl. sykling)

Farsund har en rekke flotte turstier og turveier. Den godt og vel 4 mil lange Kyststien fra Varnes til Loshavn er kanskje det flotteste kommunen har å by på. Kyststien går langs Listastrendene og gjennom Utvalgt kulturlandskap Vest-Lista. Stien er i hovedsak sammenhengende, men mangler noe tilrettelegging og enkelte grunneieravtaler. I tillegg har kommunen et omfattende nett av tilrettelagte turveier og turstier/nærturmuligheter for turer både til fots og på sykkel. Utarbeidelse av sti- og løypeplan for friluftslivets ferdselsårer er medtatt som et prioritert tiltak i planen. Skilting og merking av stier og turveier er et viktig kanaliseringstiltak og senker terskelen for bruk.

Farsund kommune er en del av SykkelregionEN i Agder. Her samarbeider sykkelkommunene i Agder med fylkeskommunen og Statens vegvesen om å fremme sykling. I tillegg til å legge til rette for hverdagssykling, har kommunen som mål å fullføre en sammenhengende Vita Velo rute mellom Lista fyr og Lomsesanden innen 2024. Vita Velo er et konsept som er utviklet i samarbeid med de andre partene og innebærer en merket turløype med fokus på natur- kultur- og arkitekturopplevelser.

Mye av friluftslivet foregår i områder som er vernet etter Naturmangfoldloven. Dette er sårbare områder hvor det er særlig viktig at bruken (ferdsel og tilrettelegging) ikke skader verneverdiene.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst. De tiltakene som er prioritert for spillemiddelsøknader fremgår av kapittel 7.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Kyststien/Vita Velo – Videreutvikling av strekningen Lista fyr- Lomsesanden	Kommunen
2 Turkart	Kommunen
3 Styrke stienes avtalegrunnlag	Kommunen
4 Flere merkede turstier i Herad og Spind	Kommunen
Samarbeid med Statsforvalteren om bruk (ferdsel og tilrettelegging) av naturvernområdene	Kommunen
Fortsette samarbeidet med frivillige om merking og rydding av stier og turveier	Kommunen
Formidling av natur- og kulturopplevelser	Kommunen
Utvikle flere universelt utformede turveier	Kommunen
Tursti fra Vestre Port, Lista flystasjon til Borhaug	Kommunen

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.2.3. Serviceanlegg

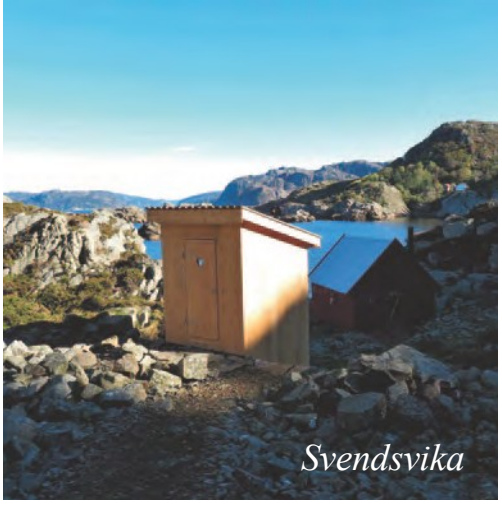

Serviceanleggene skal betjene behovene langs turstier og turveier og i tilknytning til friluftsaktiviteter og utfartsmål. Anleggene omfatter adkomst og parkering, toaletter, rasteplasser, informasjon og enkelte serviceanlegg (lager). Lokaliseringen av service-anleggene må ses i sammenheng med adkomst og parkering (plan for parkeringsplasser til turstier og utfartsmål) og sti- og løypeplanen for friluftslivets ferdselsårer.

Skjærgårdsparken i Farsund er en del av Lister skjærgårdspark som driftes av en interkommunal skjærgårdstjeneste. I Farsund ble skjærgårdsparken utbygd etter en egen prosjektplan. Denne omfattet både erverv av friluftsområder og bygging av anlegg. Det er behov for å revidere planen.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst. De tiltakene som er prioritert for spillemiddelsøknader fremgår av kapittel 7.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Rasteplass og toalett Huseby	Kommunen
2 Rasteplass og toalett Nesheim-/Kviljo-området	Kommunen
3 Overbygg rastplass Alcoa	Kommunen
4 Gapahuk Bausje	Kommunen
Plan for parkeringsplasser til turstier og utfartsmål	Kommunen
Utvikle skjærgårdsparktilbudene gjennom å revidere prosjektplanen for Skjærgårdsparken	Kommunen
Marka rasteplass (på kommunens eiendom)	
Toalett ved Mosvoldtjernet	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.2.4. Forvaltning av friluftsområder

Farsund kommune har 36 statlig sikra friluftsområder med et samlet areal på 8.340 daa, se kartoversikten https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm?ma=620AF

Kommunen har forvaltningsansvar for alle offentlige friluftsområder. Forvaltningen av områdene er beskrevet i en egen forvaltningsplan. Planen gir grunnlag for å søke om statlige tilskudd til drift og vedlikehold av områdene. Planen oppdateres ved behov.

Det er behov for flere sikra områder for friluftslivet, særlig adkomst til sjøen fra fastlandet i Spind, jf. kommuneplanens arealdel.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Oppdatere forvaltningsplanene for offentlige friluftsområder	Kommunen
Jobbe for flere statlig sikrede friluftsområder	
Utvikle Laundal som Natur-/leirskole og som allment frilufts- og kulturhistorisk område	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.2.5. Informasjon

Det er et stort behov for god informasjon om mulighetene for utøvelse av friluftsliv, både digital informasjon, kart og brosjyrer med informasjon om opplevelsestilbudene (natur og kultur).

God skilting og merking bidrar til å øke bruken. Skiltingen må baseres på nasjonale standarder.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Revidere turkartet og turkort for Farsund kommune	Kommunen
Skifte ut alle turskilt til nasjonal standard	Kommunen
Søke autorisasjon av Vita Velo som Nasjonal Turiststi	Kommunen
Videreutvikle digital informasjon	Kommunen
Skilting og merking av rundturløyper i nærmiljøet	Kommunen

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

Turveiskilt på Lista

6.3. Nærmiljø

Mål: Flere er aktive i nærmiljøet

Områdene nærmest der folk bor har størst potensiale for fysisk og sosial aktivitet forutsatt at de er attraktive og tilstrekkelig tilrettelagt.

6.3.1. Nærmiljøanlegg

Med nærmiljøanlegg menes utendørs anlegg eller områder for egenorganisert aktivitet hovedsakelig beliggende i tilknytning til skoler, bo- og/eller oppholdsområder.

Nærmiljøanleggene er også viktige møteplasser også med tanke på å hindre utenforskap.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor.

Prioriterte tiltak er vist med fet tekst. De tiltakene som er prioritert for spillemiddelsøknader fremgår av kapittel 7.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Hopplinjer i Alcoa Miljøpark	Farsund Sykleklubb
2 Ferdighetsløype i Alcoa Miljøpark	Farsund Sykleklubb
3 Gapahuk i Vanse	Kommunen
4 Rehabilitering av ballbingen på Sævik	Spind IF
5 Naturklatrepark Alcoa miljøpark	Kommunen
6 Bocciabane (Petanque-bane) i Alcoa Miljøpark	Kommunen
7 Råneplass/møteplass for bilsportinteressert ungdom	Kommunen

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.3.2. Nærmiljøanlegg i tilknytning til skolene

Skolene er viktige oppholdsområder for barn og unge både i skoletiden og på fritiden, og nærmiljøanlegg i tilknytning til skolene kan derfor forventes å bli mye brukt.

Nærområdene til skolene er mye brukt både i opplæringssammenheng og i forhold til fysisk aktivitet.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst. De tiltakene som er prioritert for spillemiddelsøknader fremgår av kapittel 7.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Borhaug skole: Oppgradering av uteområdet	Kommunen
2 Lista u-skole: Oppgradering av uteområdet	Kommunen
3 Vanse b-skole: Ballbinge og oppgradering av uteområdet	Kommunen
Farsund b-skole: Oppgradering av uteområdet nærmest svømmehallen	
Farsund u-skole: Ballbinge kombinert med volleyball	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.3.3. Nærmiljøanlegg i tilknytning til sentrene

For at sentrene skal være attraktive steder å bo og besøke, er det behov for tilrettelegging for uorganisert lek og aktivitet, attraktive samlingsplasser for alle aldersgrupper og gode forbindelser mellom disse (grønnstruktur). Det er også behov for å opparbeide, skilte og merke turer for gående og syklende i tilknytning til sentrumsområdene. Utarbeidelse av planer for nærmiljøanlegg og aktiviteter i sentrene Farsund, Vanse og Borhaug er medtatt som et prioritert tiltak i planen.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst. De tiltakene som er prioritert for spillemiddelsøknader fremgår av kapittel 7.

Planlagte tiltak 2027–2029		* Ansvar
FELLES:	**Planer for nærmiljøanlegg og aktiviteter i senterne Farsund, Vanse og Borhaug**	Kommunen
FARSUND:	**Nærmiljøanlegg/lekeplass**	Kommunen
	Mini skateanlegg (nærmiljøanlegg?)	
	Aktivitetsinstallasjoner plassert på egnede steder i sentrum	
	Videreutvikle Varbakområdet	
VANSE:	Videreutvikle av Selvågsparken	
	Mini skateanlegg (nærmiljøanlegg?)	
BORHAUG:	Strandpromenade	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.3.4. Nærmiljøaktiviteter

Tilrettelagte og organiserte nærmiljøaktiviteter der folk bor senker terskelen for å delta, og vil kunne bidra til at flere som er lite aktive blir litt mer aktive og at de som er aktive forblir aktive. Nærmiljøaktivitetene må tilpasses alle aldersgrupper og personer med funksjonsnedsettelse slik at alle gis mulighet til å delta.

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp nedenfor. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
Turkort der folk bor	Kommunen
Arrangere nærturer eller andre arrangementer i nærmiljøet (natursti mv.)	Kommunen

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

6.4. Felles plantemaer:

Økonomi og arealforvaltning er felles for alle plantemaene ovenfor og omtales derfor samlet

6.4.1. Økonomi

Kommunen er godt dekket med anlegg både for idrett, friluftsliv og nærmiljø. Alle anlegg må driftes og vedlikeholdes, og det krever årlige budsjettmidler. I tillegg er det behov for opprusting av enkelte anlegg.

De fleste idrettsanleggene i Farsund kommune er eid av, og blir driftet av kommunen. Her skiller Farsund seg fra flere andre kommuner, der idrettslagene selv eier og drifter anleggene. Mens andre kommuner gir støtte til idrettslag, bruker Farsund kommune årlig store summer på å bygge, drifte og vedlikeholde egne haller og baner. Anleggene tilbys gratis til trening for klubber og lag.

KOSTRA-tall viser at netto driftsutgifter til idrett i prosent av kommunens totale driftsutgifter for 2020 var ca. 30% større i Farsund sammenlignet med landet som helhet (hhv 1,9% og 1,4%). Nye kommunale idrettsanlegg vil øke drifts- og vedlikeholdsutgiftene til idretten ytterliggere.

Samtidig er det et stort behov for økte ressurser til drift og vedlikehold av friluftsanleggene. Planen peker på friluftslivet som den største muligheten for å nå målene i planen. En økt satsing på friluftslivet vil kreve en omprioritering av driftsmidlene dersom det ikke tilføres økte ressurser.

Det er i dag ikke avsatt administrative ressurser til planlegging og videreutvikling av friluftslivet, og til å kunne utnytte mulighetene for ekstern finansiering bedre enn i dag. En videre satsing på friluftslivet vil øke dette behovet ytterliggere.

Kommunen er medlem av Lister Friluftsråd, og støtter driften av dette. Friluftsrådet ivaretar 6 kommuner fordelt på en fast stilling. Kommunen benytter Friluftsrådet som rådgiver, men rådet har begrenset kapasitet i forhold til å ivareta behovene for tilrettelegging for friluftslivet i Farsund kommune. Friluftsrådet er avhengig av et godt samarbeid med kommunens administrasjon, og at kommunen har tilstrekkelig ressurser til å følge opp arbeidet med friluftslivet

Det er en rekke ulike finansieringskilder til aktiviteter, nyanlegg og arrangementer innen idrett og fysisk aktivitet. Den viktigste finansieringskilden er tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (spillemidler). Spillemidlene omfatter også tiltak for friluftslivet. I tillegg kan det søkes om tilskudd til tiltak i statlig sikrede friluftsområder. Farsund har 36 slike områder.

Lister Friluftsråd har søkt og fått tildelt midler til flere ulike prosjekter.

For å få bedre oversikt over finansieringsmulighetene, bør de samles i en plan for ekstern finansiering

I dag er ansvaret for idrett og fysisk aktivitet delt mellom kultur (planlegging) og teknisk (gjennomføring, drift og vedlikehold). Det er bygget mange anlegg for idrett og fysisk aktivitet, men vedlikeholdet av anleggene mangler en felles oversikt og prioritering (vedlikeholdsplan).

Tiltakene som er vurdert i planarbeidet (plangrunnlaget) er listet opp på neste side. Prioriterte tiltak er vist med fet tekst.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
1 Økte administrative ressurser til idrett, friluftsliv og nærmiljøanlegg	Kommunen
2 Tilstrekkelige ressurser til drift og vedlikehold	Kommunen
3 Støtte driften av Lister Friluftsråd	Kommunen
4 Utarbeide vedlikeholdsplaner for anlegg for idrett og fysisk aktivitet	Kommunen
Plan for ekstern finansiering	Kommunen
Ressurser til videreutvikling av utlånssentralen BUA	Kommunen
Økte inntekter ved salg av treningsleirer og salg til andre klubber	Idrettsrådet

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

Vita velo

6.4.2. Arealforvaltning

Forvaltningen av arealene i kommunen styres av kommuneplanens arealdel og reguleringsplanene.

Hensynene til friluftslivet er ivaretatt i bestemmelsene til kommuneplanens arealdel med tilhørende temakart. Temakart for friluftsliv dekker hele kommunen og viser offentlig sikra friluftsområder, områder med viktige friluftsinteresser og sti-/grønnkorridorer. I tillegg har arealdelen bestemmelser om arealbruken i vann- og vassdragsnære LNF-områder (Landbruks- natur og friluftsområder).

I tilknytning til tettstedene er det behov for grønnstrukturplaner som synliggjør grønnkorridorene og behovene for å ta vare på disse.

Planlagte tiltak 2027–2029	* Ansvar
Grønnstrukturplan for tettstedene	

* Ansvaret beskriver hvem som skal følge opp / ta initiativ til videre arbeid med tiltaket.

7. Handlingsplan med prioriterte spillemiddeltiltak

De prioriterte tiltakene i planen fremgår av tiltakslistene under de enkelte plantemaene i kapittel 6, og handlingsplanen for prioriterte spillemiddeltiltak. Handlingsplanen er vist nedenfor.

I forbindelse med de årlige revisjonene, kan handlingsplanen suppleres med nye tiltak fra tiltakslistene i kapittel 6.

Alcohallen

Listahallen

	Handlingsplan - spillemidler revidert november 2026				Finansiering				
	Ordinære anlegg	**Eier/utbygger**	**Status**	**Søknad godkjent**	**Total-kostnad**	**Kommune**	**Spillemidler**	**Andre**	**Merknad**
1	Kajakkhus (klubbhus) ved Prestvannet	Farsund Kajakklubb	Planlagt		1 590 000		530 000	1 060 000	
2	Båthus ved Prestvannet	Farsund Kajakklubb	Planlagt		366 500		122 000	244 500	
3	Flytebrygge ved Prestvannet	Farsund Kajakklubb	Planlagt		250 000		83 000	167 000	
4	Leirduebane på Knivsland	Farsund og Lyngdal JF	Planlagt		1 000 000		300 000	700 000	usikre tall
5	Rehabilitering av kunstgressbanen på Sævik	Spind IF	Planlagt						
6	Rehabilitering av lysanlegget på Sævik	Spind IF	Planlagt						
7	Rehabilitering av kunstgressbanen i Vanse	Farsund kommune	Planlagt		4 500 000	3 000 000	1 500 000		usikre tall
8	Kyststien/Vita Velo videreutvikling strekningen Lista fyr - Lomsesanden	Farsund kommune	Planlagt		3 000 000	2 000 000	1 000 000		usikre tall
9	Rasteplass og toalett Huseby	Farsund kommune	Planlagt		1 500 000	1 000 000	500 000		usikre tall
10	Rasteplass og toalett Nesheim-Kvijo område	Farsund kommune	Planlagt		600 000	400 000	200 000		usikre tall
11	Gapahuk Bausje	Farsund kommune	Planlagt		400 000	150 000	200 000	50 000	usikre tall
12	Idrettens basishall i Vanse	Farsund kommune	Planlagt		21 000 000	14 000 000	7 000 000		usikre tall
13	Rehabilitering/vedlikehold av gressbanen på Vanse stadion	Farsund kommune	Planlagt		2 000 000	1 300 000	700 000		usikre tall
14	Ny kunstgressbane på gammel gressbane i Alcoa Miljøpark	Farsund kommune	Planlagt		5 000 000	1 500 000	1 700 000	1 700 000	usikre tall
15	Skilting og merking av rundløyper i nærmiljø	Farsund kommune	Planlagt		400 000	200 000	200 000		usikre tall
	Nærmiljøanlegg	**Eier/utbygger**	**Status**	**Søknad godkjent**	**Total-kostnad**	**Kommune**	**Spillemidler**	**Andre**	**Merknad**
1	Hopplinjer i Alcoa Miljøpark	Farsund Sykleklubb	Planlagt		1 013 280		400 000	613 280	
2	Ferdighetsløype i Alcoa Miljøpark	Farsund Sykleklubb	Planlagt		443 032		221 000	222 032	
3	Gapahuk i Vanse	Farsund kommune	Planlagt		236 250	118 250	118 000		
4	Rehabilitering av ballbingen på Sævik	Spind IF	Planlagt						
5	Naturklatrepark Alcoa miljøpark	Farsund kommune	Planlagt		300 000	100 000	150 000	50 000	usikre tall
6	Borhaug skole: Oppgradering av uteområdet	Farsund kommune	Planlagt		1 000 000	500 000	500 000		usikre tall
7	Lista u-skole: Oppgradering av uteområdet (bl.a. halvtak i skolegården)	Farsund kommune	Planlagt		1 000 000	500 000	500 000		usikre tall
8	Vanse b-skole: Ballbinge og oppgrad av uteområdet	Farsund kommune	Planlagt		1 000 000	500 000	500 000		usikre tall
9	Overbygg rastplass Alcoa	Farsund kommune	Planlagt		300 000	150 000	150 000		usikre tall
10	Bocciabane (Petanque-bane) i Alcoa Miljøpark	Farsund kommune	Planlagt		200 000	100 000	70 000	30 000	usikre tall

«Alle i aktivitet!»

Alle bilder: ©Enhet for kultur og idrett Farsund kommune.

www.farsundkommune.no

Snartrykk, Farsund 02/2022